

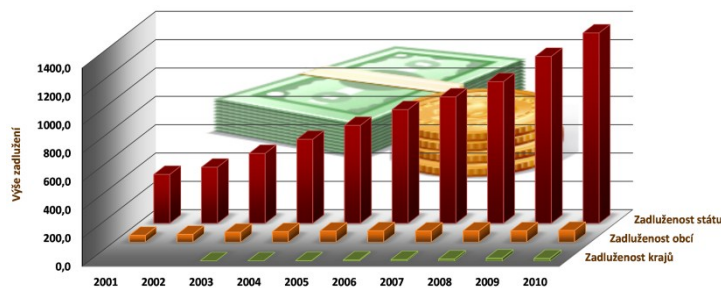
Návrh nového rozpočtového určení daní

Začátkem měsíce června zveřejnil ministr financí Miroslav Kalousek návrh nového rozpočtového určení daní. Skutečností zůstává, že se výrazně liší od předcházejících navrhovaných řešení. Zákon o rozpočtovém určení daní (RUD) je důležitou právní normou, která určuje výši daňových příjmů všech obcí, neboť stanoví každé obci podíl, který získá na celostátním výnosu sdílených daní. Daňové příjmy obcí se v posledních letech pohybují na úrovni 150 mld. Kč a v průměru tvoří 53 % všech jejich příjmů (u řady obcí 70 % i více).¹ Je proto zcela logické, že rozdělování celostátního výnosu sdílených daní je námětem permanentních diskusí.

Již v roce 2006 inicioval Svaz měst a obcí vznik pracovní skupiny, jejíž úkol byl zadán zcela jednoznačně: zabývat se finančními otázkami, především změnami zákona o rozpočtovém určení daní. Členy skupiny jsou ministerstvo financí, Svaz měst a obcí ČR, poslanci a senátoři Parlamentu České republiky, zástupci ministerstev, Asociace krajů a Sdružení místních samospráv. Činnost komise byla obnovena v roce 2010. Na jednání 25. května 2011 byl představen tzv. kompromisní model, který dle tvrzení ministerstva financí mohl pouze a jedině získat podporu zákonodárců. V měsíci červnu byl ovšem novinářům předložen návrh, jehož parametry se lišily od návrhu předloženého původně. V základním schématu znamená návrh nového rozpočtového určení daní přesun části peněz z příjmu velkých měst do rozpočtů menších obcí a měst.

Je zcela logické, že stanovit objektivní pravidla pro spravedlivé rozdělování daňových příjmů obcím, je úkol mimořádně náročný, ba přímo nemožný. Při celkovém počtu 6245 obcí, z nichž každá má zcela rozdílné podmínky, je nutné nastavit pravidla sice v maximálně optimální, ale zároveň zjednodušené podobě.

Zákon o RUD řeší rozdělení výnosu mezi jednotlivé obce ve dvou krocích: V prvním kroku je stanoven podíl obce na celostátním výnosu. Ten dnes činí u obcí 21, 4 % u krajů 8, 92 % a zbytek je příjmem státního rozpočtu.² Ve druhé etapě rozdělování obecního podílu jednotlivým obcím se postupuje podle zákonem stanoveného postupu, mezi kritéria patří velikost obce a počet obyvatel (97 %), rozloha (30 %), část výnosu daně z příjmu fyzických osob (30%) je alokována obcím podle místa bydliště plátců a část výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (1, 5 %) přísluší obcím podle sídla plátce (zaměstnavatele). (zpracováno dle³). Je logické a pochopitelné, že pro přerozdělování prostředků obcím by měl být dodržován určitý počet kritérií (optimální počet je čtyři až pět kritérií). Ministerstvo financí seznámilo novináře se zadlužeností obcí, krajů a státu v letech 2001 - 2010 (v mld. Kč):

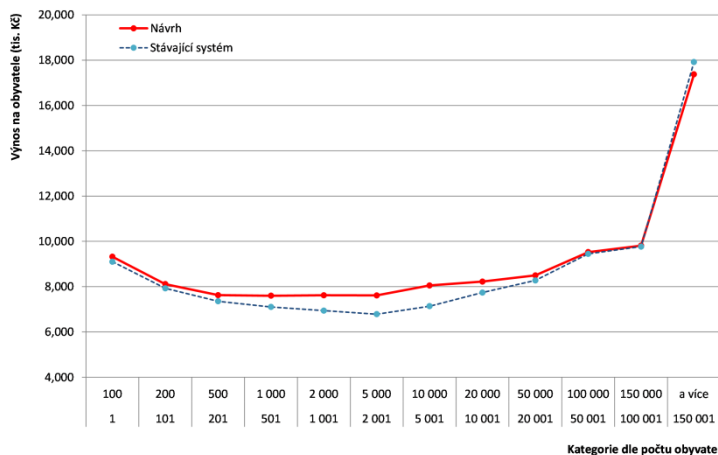
V novele zákona o rozpočtovém určení daní se připravuje změna, která vyvolává značně nesouhlasná stanoviska především mezi primátory velkých měst, zatímco zástupci menších obcí a měst nový návrh vítají. Při představování návrhu prohlásil ministr financí M. Kalousek (TOP 09): „Čtyři velká města byla přeplácena.“ V novém systému by tak čtyři velká města (Praha, Plzeň, Ostrava, Brno) přišla dohromady zhruba o pět miliard korun, zatímco přes šest tisíc obcí by navíc získalo 13, 5 miliardy korun, dalších sedm miliard by totiž obce a města získaly z dotačních programů. Ministr Kalousek je přesvědčen, že koaliční partneři z ODS dokáže o pozitivech nového návrhu

¹<http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6479322>

²Id
³Id

přesvědčit. Počáteční ztráty by městům kompenzoval stát dotacemi. V případě Prahy (celkové příjmy kolem 41,5 miliardy) by se v prvním roce jednalo o dvě miliardy dotací, v druhém roce 1, 4, v dalším 0, 9 a 0, 6 miliardy korun, v pátém roce by se již musela Praha obejít bez dotací.

Při prezentaci nového návrhu M. Kalousek zdůraznil, že by měl především odbourat největší diskriminaci, která panuje mezi statutárními městy. Plzeň má ročně na jednoho obyvatele 20 tisíc korun, zatímco Liberec necelých 12 tisíc korun, což je naprosto nelogické, neboť v každém z těchto dvou měst je nutné financovat školy, hromadnou dopravu, obě města mají zoologickou zahradu apod.

Výnos na obyvatele (Stávající stav versus návrh)

Velká města protestují proti novému návrhu rozpočtového určení daní, primátoři z řad ODS a ČSSD upozorňují, že nebudou moci občanům svých měst dopřát stejný servis jako doposud. Primátor Ostravy Petr Kajnar (ČSSD) upozorňuje: „Stát se chová k Ostravě vyloženě macešsky.“ Dále argumentuje: „Velká města tvoří více než čtvrtinu HDP v této zemi. Ostrava investuje do velkých projektů, které využívají Ostravané i lidé ze širokého okolí. Dotujeme některé činnosti, o které by se měl starat stát.“

Velice rozhodně se proti novému rozpočtovému určení daní postavil primátor Prahy Bohuslav Svoboda (ODS). Podobně jako primátor Ostravy připomněl, že Praha plní funkci kraje a ze svého rozpočtu staví okruh či metro, které slouží občanům celé ČR. Podle oficiálních statistik generuje 50 % výnosů a na základě stávajícího rozpočtového určení daní dostává zpět jen 7 % těchto výnosů. Míra solidarity Prahy s ostatními městy a obcemi je dle názoru B. Svobody tedy opravdu dostatečná.⁴

⁴<http://zpravy.ods.cz/prispevek.php?ID=15356>

Zástupci místní samospráv naopak považují nový návrh na rozpočtové určení daní za „dobrou zprávu pro občany drtivé většiny obcí a měst“. Na nespravedlivé zvýhodňování příjmů Prahy, Brna, Ostravy a Plzně upozorňovaly obce od roku 2007, situace, kdy do rozpočtu hl. m. Prahy putuje 4, 5 krát více peněz, než je tomu v menších městech a obcích, je zcela neudržitelná. Posílení rozpočtů měst a obcí znamená pro tato města nové možnosti prosperity.⁵

Návrh ministerstva financí na změnu rozpočtového určení daní je prozatím sice ještě v připomínkovém řízení, ale již vyvolává jisté koaliční pnutí. ODS navrhuje posílit rozpočty z RUD menších měst a obcí, ovšem nemělo by se tak stát na úkor větších měst a stát má podle ODS využít peněz z národních dotačních titulů, snížit provozní výdaje státu nebo upravit podíl obcí na celkovém objemu sdílených daní. TOP 09 nad návrhy ODS vyjadřuje pochyby, VV oceňují, že ODS hledá rezervy, ovšem přínosnější by dle VV bylo vytvořit takové určení daní, které by podporovalo slučování menších obcí. Podle koaličních dohod by měl návrh vejít v platnost v roce 2013, ovšem není vůbec jisté, zda v předkládané podobě projde. Praha má např. podle současných propočtů 37 miliard korun, nové RUD by jí ubralo 2,2 miliardy, Brno by přišlo o 924 miliónů, což tato velká města odmítají akceptovat.

Rozpočtové určení daní budou ještě provázet rozsáhlé diskuse a v současné době se stává velkým tématem: zatímco pro obce představuje jisté zadostiučinění a naději v systému jejich financování, velká města návrh odmítají a označují za šokující. Ministerstvo chce podle novely o RUD sice přesunout pět miliard korun z rozpočtu velkých měst, a tak snížit rozdíl mezi nejchudšími a nejbohatšími městy ve výnosu sdílených daní na jednoho obyvatele, ovšem návrh zákona nejenom vyvolal spor mezi ODS a TOP 09, (předseda poslaneckého klubu TOP 09 a Starostové P. Gazdík dokonce uvedl, že bez přijetí změny by vláda těžko mohla fungovat), ale způsobil i následné reakce v podobě pochodu Prahou starostů menších měst, kteří přijetí novely zákona logicky vítají. Je tedy zřejmé, že jednání vlády, která má rozhodnout o novém rozpočtovém určení daní do konce října, bude na magistrátech, radnicích a obecních úřadech s napětím očekáváno.

⁵<http://smscr.cz/aktuality.php?id=127>